

Азербайжан тилиндеги жөндөмөлөр жана мейкиндик жөндөмөлөрдүн колдонулуш өзгөчөлүгү

Жөндөмө категориясы – бул (зат атооч, сын атооч, ат атоочтордун жана субстантивдешкен сөздөрдүн) жөндөлүүчү сөздөргө тематикалык мүчөлөрдүн (суффикстердин) уңгу сөзгө кошулуусу менен сөздү өзгөрүүгө алып келүү аркылуу сүйлөм ичиндеги грамматикалык байланыштарды пайда кылуучу категория. Азербайжан тилиндеги жөндөмдүк категорияда 6 жөндөмдүк мүчө (суффикстер) пайдаланылыт. Азербайжан лингвистикасында зат атоочтордун жөндөмү алардын грамматикалык формасына карата эки типке бөлүнөт. Илик жөндөмөсү объекттин кайсыл бир объектке тиешелүүлүгүн, ал эми табыш жөндөмү объекттин аракетинин чектелгенин көрсөтүп турат.

Ачкыч сөздөр: азербайжан тили, жөндөмө, категория, ат атоочтор.

Категория падежа это категория, которая позволяет имена (существительные, прилагательные, местоимения, субстантивированные слова) изменения с помощью тематических суффиксов добавления к основе, что обеспечивает грамматическую связь слов в пределах фразы. Есть 6 падежные суффиксы, которые используются в падежной категории на азербайджанском языке. В азербайджанской лингвистике падеж существительных делятся на два типа в соответствии с его грамматическими формами. Родительный падеж показывает, что объект принадлежит к объекту, но винительный падеж показывает объект, ограниченный действием.

Ключевые слова: азербайджанский язык, падеж, категория, местоимения.

Жалпы түрк тилдерине мүнөздүү болгон жөндөмө системасын Н.К. Дмитриев мындайча белгилейт: “Түрк тилдери башка группадагы тилдерден айырмаланып бирдиктүү жөндөлүшкө ээ, б.а. түрк тилдеринде орус тилиндеги 1, 2 жана 3-жөндөлүш, же болбосо немис тилиндеги күчтүү, орто же аралаш жөндөлүш жок, орток колдонулган бир типтүү жөндөлүшкө ээ” [1, 153б.]. Азербайжан тилинде жөндөмө категориясы негизинен, зат атоочко гана тиешелүү болуп, сын, сан, атоочтор сыяктуу субстантивдешкен сөздөр зат атоочтогу жөндөлүү системасына баш ийет.

Азыркы азербайжан тилинин жөндөмө категориясынын формалдык жана маанилик жактан такталышы да бүгүнкү азербайжан тил илиминин жетишкендиги болуп саналат. Анткени, жүргүзүлгөн изилдөөлөргө, басылып чыккан илимий жана практикалык китептерге караганда жөндөмөлөрдүн саны жана семантикасы жагынан ар түрдүүлүк байкалган. 1924-жана 1944-жылдары аралыгында жарык көргөн мектеп окуу куралдарында тогуз [2, 14-17 б.], беш, атооч жөндөмөсү атайын алынбаса дагы, өз алдынча түшүндүрмө берилген [3, 87-88 б.], жети [4, 46-50 б.], алты [5, 49-57 б.], беш [6, 153 б.], алты [7, 153 б.] өндүү классификациялар берилген. Бирок бул сандык жана маанилик айырмачылык азербайжан тилиндеги бир жөндөмөнүн азайып же көбөйүп кетүүсүнөн эмес, ошол учурдагы түркологиялык адабияттардын таасиринен улам деп белгилөөгө болот. Шеркли аттуу изилдөөчү бул маселени 1925-жылы өзүнүн морфология, синтаксис жана архаизмдерге арналган макаласында мындай дейт: “Зат атоочтордун жөндөмөлөрүн 4, 5, 6, а түгүл 7 формада көрсөткөндөр бар”. Ал эми Насиб Асимдин пикири боюнча 4, Мехеммед Рүфет-5. Батыш окумуштууларынын айтымына караганда 6, профессор Казембек боюнча 7 жөндөмөнүн [8, 186]. Казембек 7-жөндөмө катары чакыруу (зевательный) жөндөмөсүн кошкон, анын эмгегинен кийин 1899-жылы Н. Нериманов дагы жети жөндөмөнүн бар экендигин белгилейт, бирок ал жетинчи жөндөмө катары биргелештик (творительный) жөндөмөсүн берген [9, 29 б.]. Бекир Чобанзаде 1929-жылы бул карама каршылыктарга мындайча пикирин билдирген: “Айрымдары бул жөндөмөлөрдө ‘relativus’ аты менен (мисалы Дени) –ca, -сәмүчөлөрү аркылуу туюнтулган

дагы бир жөндөмө, айрымдары *mefulun mæ* “...” аталышы аркылуу *-la*, *-læ* мүчөлөрү аркылуу же себеп маанисин туюндурган *-çün*, *-çün* мүчөлөрү (түрк морфемасы), айрымдары болсо салыштырма маанисин туюндурган *-day*, *-dæy*, *-tæk*, *kibi* сыяктуу мүчөлөрдүн жардамы менен уюшулган негиздерди (Казан татар морфологиясы) камтыса дагы, буларды жогоруда белгилеген беш жөндөмө менен маанилик жактан да, функционалдык жактан да салыштырууга мүмкүн эмес. Эгерде мындай абалдарды да тааный турган болсок, анда жөндөмөнүн саны 10-15ке чейин чыгышы мүмкүн” [3, 88б.]

Заттардын жөндөлүшү байыркы тарыхый процесс, андыктан дайым өнүгүү жолунда болгон, дайыма толук тактоо мүмкүн болгон эмес [10, 72 б.], б.а. жөндөмө системасыннын курамы боюнча талаш-тартыштын орун алышы мыйзамченемдүү, бирок негизги грамматикалык жана мейкиндик жактан ойго ырааттуулукту туюндуруп, айтыла турган ойдун өзөгүн түзгөн жөндөмөлөр фонетикалык жактан айрым формалдык өзгөрүүгө учурагандыгында карабастан өз маанисин сактап келе жаткандыгына колдо болгон тарыхый жазма эмтеликтери жана тилдин азыркы өнүгүү доорундагы тил бирдиктери далил болуп бере алат.

Азербайжан тилинин азыркы жөндөмө системасына карасак, XIV кылымдардагы жазма эстеликтерде формалык жактан калыптанып калган дыгын айтууга болот [11, 229 б.], кийинчереек гана грамматикалык маанилери жактан олуттуу тактоолор болгону менен мурунку система ошондо эле турукташып калган.

Азербайжан тил илиминде жөндөмөлөр грамматикалык жана мейкиндик (*grammatik ve məkani*) же грамматикалык жана мейкиндик – грамматикалык (*grammatik ve məkani- grammatik*) болуп эки түрдө иликтенет. *Adlıq hal* (Атооч), *Yiyəlik* (Илик) жана *Təsirlik* (Табыш) жөндөмөлөрү мейкиндик жөндөмөлөргө кирсе, *Yönlük* (Барыш), *Yerlik* (Жатыш) жана *Çıkışlıq* (Чыгыш) жөндөмөлөрү грамматикалык жөндөмөлөрдү түзөт. Түрк тилдеринин жөндөмөлөр системасын грамматикалык жана мейкиндик деп бөлүштүрүү эң алгач Н.К. Дмитриев тарабынан жүргүзүлгөндүгү маалым [1, 153б.]. Окумуштуу морфологиялык жөндөмөлөрдүн жоктугун белгилесе, Г.Ф. Благова түрк тилдеринде бири-биринен морфологиялык көрсөткүчтөр аркылуу айырмаланып турган жөндөлүштүн морфологиялык типтеринин бар экендиги тууралуу пикирин төмөнкү классификация менен кенири дадилдеген: 1. Зат атоочтук парадигма. 2. Ат атоочтук парадигма. 3. Таандык- атоочтук парадигма [12. 80-81б.]. Муну менен катар огуз группасындагы түрк тилдеринде морфологиялык тип менен чогуу фонетикалык типти да айырмалай билүү зарыл. Бул жагдай түрк тилдеринде синтетикалык жана аналитикалык жөндөмө типтеринин болушу жөнүндөгү пикирди да аныктоого жол ачат. Топторго бөлүштүрүү процессинде грамматикалык жактан объекти билдирген табыш жөндөмөсүн эске алуу менен ар бир жөндөмөнүн өз алдынчалуулугун да белгилөө талапка ылайык. Андыктан классификацияларды толук тандуу негиздөөдө шарттуулукту эске алынышы керек деген ойдобуз.

Азербайжан тилиндеги жөндөмө парадигмасы морфологиялык көрсөткүчү боюнча огуз группасы б.а. азербайжан, гагауз, түркмөн жана түрк тилдери менен жакын.

Азербайжан тилинде жөндөмө (*hal*) жана жөндөлүш (*hallanma*) дүйнө тилдери, анын ичинде түрк тилдери сыяктуу эле зат атоочтун сөз өзгөртүүчү категорияларынын бири болуп саналат. Муну менен бирге сын (*sifət*), сан (*say*), ат (*əvəzlik*) атоочтор жана тактоочтор (*zərf*) да жөндөлөт. Бул жагдай жөндөмө категориясынын жалпы атоочтук мүнөзгө ээ экендигин көрсөтүү менен бирге, субстантивдешүү менен байланыштуу, бирок ат атоочтордун жөндөлүшү менен субстантивдешүүнүн ортосунда маанилик айырмачылык бар экендигин унутпоо зарыл. Кыймыл атоочтордун (*məsdər*) –*maq/-məq-*тен кийин да жөндөмө мүчөлөрү уланат. Азыркы азербайжан тилинин жөндөмөлөрдүн ирети төмөнкүчө:

1. *Adlıq hal* (Атооч)
2. *Yiyəlikhal* (Илик)
3. *Yönlükhal* (Барыш)

4. *Təsirlıkhāl* (Табыш)
5. *Yerlıkhāl* (Жатыш)
6. *Çıkışlıqhal* (Чыгыш)

Жөндөмөлөрдүн ирети жагынан алып караганда кыргыз тили менен жалпылыкты сактайт, Г. Казымовдун пикири боюнча жогоруда белгиленген ирет 1934-жылы орус тилиндеги жөндөмөлөрдөн калькалоо жолу менен алынган. Буга чейин жөндөмөлөрдүн аталышы жана ирети төмөнкүчө болгон:

1. *Mucerrād (nominativus)* – Атооч – формалдык көрсөткүчү жок.
2. *Muzafun (genitivus)* – Илик, *-ьп, -in, -un, -ньп, -nin/jin, -ун,*
3. *Məf’ulun bih (accusativus)* – Табыш, *-i, -u, -jь/-нь, -ji, -у*
4. *Məf’ulun ilejh (dativus)* – Барыш, *-a, -ə, -ja, -jə*
5. *Məf’ulun fih (locativus)* – Жатыш, *-ta, -də, -da*
6. *Məf’ulun ənh (exessivus)* – Чыгыш, *-tan, -dən, -dan*[3, 92б.]

Азербайжан тилиндеги **атооч жөндөмөсү** (*Adlıq hal*) атайын тыбыштык түзүлүшү жана жазууда белгиленген формалдык көрсөткүчү болбогон жөндөмө, нөлдүк калыпта, бирок калган жөндөмөлөргө негиз болуп берген форма. Анткен менен айрым Советтик тил илимине тиешелүү эмгектерде атооч жөндөмөсү башка жөндөмөлөрүн баштапкы формасы катары каралуу менен бирге аларга карама каршы коюлган морфологиялык парадигманын элементи позициясында да иликтенген [13, 34б.] Бул көрүнүш айрым азербайжан тили боюнча изилдөөчүлөрү тарабынан негизсиз деп табылган. Алсак, Меммедали Кыпчак өз эмгегинде мындай дейт: “Мындай пикирге кошулуу мүмкүн эмес, анткени кандайдыр бир лексикалык элементти сүйлөм ичинде карабастан, өз алдынча алып караш керек, ошондо атооч жөндөмөсү так аныкталат” [14, 50б.]. Формалдык көрсөткүчкө ээ болбогондугу анын формасыз экендигин тастыктабайт. А.М. Щербак бул грамматикалык маселени иликтөөдө атооч жөндөмөсү үчүн түрдүү терминдерди сунуштаган: *главный* – негизги, *основной* – негизги, *начальный* – баштапкы, *неоформленный* – шөкөттөлбөгөн, *indefinitus* – белгисиз, *nominativus* – номинатив [15, 29б.]. Атооч жөндөмөсүнүн кеңири семантикалык негиз болуп бере алгандыгына улам Азербайжан тил илиминде да бул жөндөмөнү атоо Грамматика китептеринин алгачкы нускалары жарыяланган мезгилинде көп түрдүүлүккө ээ. Бул иш-аракеттер советтик мезгилде жарык көргөн окуу китептеринде байкалат. И. Хасанов жана А. Шериф тарабынан түзүлгөн окуу китебинде жөндөмөлөр иреттеме мүнөзүндө “биринчи-баштапкы”, “экинчи” жана “үчүнчү” жөндөмө” түрүндө берилген. Азыркы азербайжан тил илиминде атооч жөндөмөсүн билдирген *Adlıq hal* термини такталган жана бардык изилдөөлөрдө бирдиктүү түрдө кеңири колдонулат.

Атооч жөндөмөсүнүн кептеги грамматикалык ролу калган жөндөмөлөргө салыштырмалуу абдан кеңири болуп саналат [11, 236б.]. Субъект катары зат, затташкан атоочтор, кыймыл атоочтор жөндөлөт. Алар негизинен төмөнкү формада болушу мүмкүн: 1. унгу түрүндө: *Budaq-бутак, saç-чач, ağıl-акыл*; 2. Туунду атооч: *məktəb-li- окуу-чу, vətən-daş- мекен-деш, ağıl-li - акыл –дуу*; 3. Татаал сөз: *abavü əcdad-ата-эне, oğul –uşaq-бала чака, vətən məllət-эл-журт*; 4. Көптүк мүчөлүү атоочтор: *dallar-бутак-тар, saçlar-чач-тар, hanımlar-айымдар*; 5. Жак таандык мүчөлүү атоочтор: *Budaq -ım, -ın, -ı, -ımız, -ınız - Тал –ым, -ың, -ы, -ыбыз, -ыңыз, (дар)ы*;

Атооч жөндөмөсүнүн синтаксистик функциясы боюнча да бирдиктүү сунуш жок, бирок зат жана ат атоочтор, затташкан сөз түркүмдөрү атооч жөндөмөсүндө турган абалында сүйлөмдүн бардык мүчөсүнүн милдетин аткара алат: *Ээлик; Quş apardı, qarğa yedi denimi. Баяндоочтук; Gülür topraq, gülür insan. Бышыктооч; Sağ qulağından iri demir halqa asılmışdı. О, deyesen aparıb!*

Илик жөндөмөсү (*Yiyəlikhal*) – таандык, тиешелүүлүк жана ээлик маанисин туюндурат [10. 75б.], грамматикалык жөндөмө позициясында, башка жөндөмө мүчөлөрүнө айырмаланып таандык категориясы менен тыгыз байланышта болуп *-ın, -in, -un, -ün*” [11, 246б.] мүчөлөр аркылуу заттар ортосунда ишке ашат.

Азербайжан тилинде үнсүз тыбыштар менен аяктаган заттык маанидеги сөздөрдөн кийин *-in, -in, -in, -in*; үндүүлөрдөн кийин *-(n)in, -(n)in, -(n)in, -(n)in* мүчөлөрү уланат.

Маанилик жактан төмөнкүчө: 1) Кандайдыр бир заттын башка бир затка тиешелүү экендигин билдирет: *Qoyunun azarbaşımızı bərk qatıb* (Койдун кутурганы башыбызды абдан айлантты). 2) Тууганчылык маанин туюндурууда: *Rüstəm bəyin anasının tərəfinə və gülə-gülə deyir* (Рустам Бектин энесинин жанында күлүп айтат). 3) Кандайдыр бир заттын же кишинин иштеген ордун корсөтөт; *Rusiya İslamlarını Türkiyə dövlətinə tərəf çəkib, ittihadi-müslimin cəmiyyətinə iştirak edəsiniz* (Орусиядагы мусулмандарды Түркия тарапка тартып Иттихади-Муслим жамаатына кошуларсыз). 4) Кандайдыр бир заттын кайсы бир заттын бөлүгү экендигин билдирет: *Ananın ureği, Qapının kolu, Bağın meyvəsi* (Эненин жүрөгү, Эшиктин сабы, Бактын мөмөсү); 5) Заттын эмнеден жасалгандыгын, келип чыгышын билдирет: *Goşun (eksiz) əti* (Койдун эти); 6) *Zatтын кайсы мезгилге же кайсы жакка таандык экендигин туюндурат; Bakının küçələrində gənclər bayram keçirir* (Бакунун көчөлөрүндө жааштар майрам өткөрүүдө). 7) Кандайдыр бир өзгөчөлүктүн кимге же эмнеге тиешелүү экендигин билдирет. *Torpağın sırrını əli torpaqda olandan soruş* (Топурактын сырын жердин ээсинен сура). 8) Маанини күчөтүү максатында колдонулат: *Gözəllərin gözəli* (Сулуулардын сулуусу).

Жогорудагы мисалдарда берилгендей Азербайжан тилиндеги илик жөндөмөсү маанилик жактан башка түрк тилдери менен жалпылыкты сактайт. Огуз тилинин тобуна кирген түрк тилинен айрым айырмасы бар, алсак, Кыргыз, азербайжан тилдеринде илик жөндөмөсү аркылуу туюнтулган маани, Түрк тилинде чыгыш жөндөмө аркылуу берилет. *Мисалы; Кыргыз; Алмалардын бирөө чирик/ Азерб.; Almaların biri çürük/Түрк; Elmalar-dan biri çürük.*

Азербайжан тилинде да Илик жөндөмөсү мүчөсүз колдонулушу мүмкүн: *Azerbaycan Edebiyatı, Qaf Dağı, Bakı şəhəri.*

Табыш (Təsirlikhal) заттын бул жөндөмөсү объект жөндөмөсү болуп эсептелет. Калган жөндөмөлөргө мындай аныктама берилбейт. Атооч, барыш, жатыш, чыгыш жөндөмөлөрү дагы объектти туюндуруу мүмкүнчүлүгүнө ээ, бирок объектти туюндуруу алардын түздөн-түз функциясына кирбейт, ал эми табыш жөндөмөсү өз алдынча турганда объектти туюндурат [11, 248б.]. Табыш жөндөмөсүндөгү заттар же татаал сөздөр кыймыл аракет тике багытталган нерсени жана объектти билдирет [10, 84б.].

Азербайжан тилиндени Табыш жөндөмөсүнүн формалдык көрсөткүчү төмөнкүчө: – *i, -i, -u, -ü*. Огуз түрк тилдери тобуна кирген тилдер сыяктуу эле создүн акыркы муунунун ачык же жабык болгондугунан көз каранды болуп, үнсүз тыбыштар менен аяктаган заттык маанидеги сөздөрдөн кийин *i, -i, -u, -ü*, үндүүлөрдөн кийин *-(n)i, -(n)i, -(n)u, -(n)ü* мүчөлөрү уланат. Муну менен катар табыш жөндөмөсүн Г. Казымов эки түргө бөлүп карайт: материалдык жактан туюндурулган табыш жөндөмөсү (müəuənlik) жана материалдык жактан туюндурулбаган (нөлдүк форма) табыш жөндөмөсү (Qeuti müəuənlik); [10, 85-86б.]. Бул формалар затка *i, -i, -u, -ü*, мүчөлөрүнүн уланылып айтылышы, жазылышы же тескерисинче түшүп калуусу менен байланыштуу: *Au çoban Kəram, nə dondurursan o qonağ-ı soyuğın-ayazın altında, gətir içəri, bir çay içək* (Эй чабан Керем, эмне тоңдуруп турасың тиги конокту сууктун-аяздын астында, алып кел ичкери, чай ичели). Бул мисалда табыш жөндөмөсүнүн эки түрүнө тең мисал орун алган: **qonağ-ı, çay**. Негизинен, азербайжан тилинде табыш жөндөмөсү төмөнкү грамматикалык маанилерди билдирет: 1) Энин таасири астында калган сөз катары; *Ana uşağı gusağına aldı*. (Эне баланы кучагына алды. 2) Кыймыл аракет кандайдыр бир заттын бөлүгүнө багытталат: *Aksakal bığlarını tumarladı*. (карыя сакалын сылады) 3) Табыш жөндөмөсү орун билдирген сөздөргө да уланат: *Yarım saat var ki Gubanı keçdik*. (Кубаны өткөнүбүзгө жарым саат болду/ Кубадан өткөнүбүзгө жарым саат болду), бул мисалдан Огуз жана де кыпчак тилдеринде Илик жана Табыш жөндөмөлөрү Чыгыш жөндөмөсү менен туюндурулганын же тескерисинче болгонун белгилөөгө болот. 4) Мезгилдик маанидеги зат болушу ыктымал: *Kıştı Bakıda geçirdik* (Кышты Бакуда өткөрдүк). 5) Сан-өлчөм

маанисинде: *Böyük bir torbanı daşımaqda çətinlik çəkdi.* (Чоң баштыкты көтөргөндө абдан кыйналды. Жалпысынан алганда, азербайжан тилинде III. жак таандык мүчөлөрдөн кийин: *Gəlin-i-n-i çağırdım* мисалында көрүлгөндөй –n тыбышы бириктирүүчү катары колдонулат да, табыш жндөмөсү мүчөсү уланат, оозеки айтылышта да жазууда да тушүп калуусу байкалбайт. Кыргыз тилинде бул маанинин түзүлүшү төмөнкүчө берилет: *Келин-и-н* чакырды

Маанини күчөтүү иретиндеги грамматикалык түзүлүштөрдө биринчи компонентте табыш жөндөмөсүнүн түшүп айтылышы кыргыз жана азербайжан тилине мүнөздүү экени байкалат: кырг.: *Үй жайды тапшоо, Бала чаканы ойлоңуу*; азерб.: *Ev –eşiğimi qoydum, Yorgan- döşəğ-i almak.* Аталган көрүнүш түрк тилинде байкалбайт: *Evi barkı düşünmek, Tası tarağı toplamak*; мисалдары сыяктуу.

Азербайжан тили илиминде мейкиндик жөндөмөлөрү боюнча иликтөөлөргө назар салып караганда, алардын формалык жактары теориялык жана практикалык жактан негизделгенине күбө болобуз, муну менен катар Огуз тилдери группасынын ичинде салыштырма өнүттө изилдөөлөр жүргүзүлгөндүгүн белгилөөгө болот. Анткен менен, аталган типтеги жөндөмөлөрдөгү –n тыбышынын орду фонетикалык, жөндөмөлөрдүн грамматикалык маанилери синтаксистик алкакта б.а. алардын сүйлөм мүчөлөрү катары көбүрөөк изилденгендигин академиялык басылмалардан, т.а. фонетика жана морфология боюнча эмгектерден байкоого болот.

Адабияттар

1. Дмитриев Н.К. Строй тюркских языков. – М., 1969, – С.607.
2. Türkçə sərf hərv.: Вафь, 1924. – S. 14-17.
3. Çobanzada B., Agazada F. Turq Grameri. Вафь,:Azərneşr, 1929.– S. 87-88.
4. Qrammatika. Birinci hissə. Вафь, 1936. – 46-50 б.
5. Dəmirçizadə Ə., Quliyev D. Azərbaycan dilinin qrammatikası. Birinci hissə. Bakı, 1938.– 49-57 б.
6. Səferov S., Abbasov Ə., Quliyev D. Azərbaycan dilinin qrammatikası. Birinci hissə. Bakı, 1939. – B. 50-51.
7. Səferov S., Abbasov Ə., Quliyev D. Azərbaycan dilinin qrammatikası. Birinci hissə. Bakı, 1939. – 50-51 б.
8. Şərqli. Sərf, nəhv və ier meseleleri//Maarif işçisi. – Вафь, 1925. № 12.18
9. Нариманов Н. Самоучитель татарского языка для русских.– Баку,1899. – S.29.
10. Kazimov Q. Müasir Azərbaycan dili. Morfologiya. Bakı, 2014. – 72-96 б.
11. Seyidov Y. Azərbaycan dilinin qrammatikası. Morfologiya. Bakı. 2006, – S.229.
12. Грамматика русского языка. Т.1. – М., 1960. – С.118.
13. Меммедали Кыпчак. Категория падежа в тюркских языках. – Баку, 1994. – С.50.
14. Щербак А.М. Очерки по сравнительной морфологии тюркских языков. Имя. – Л., 1977. – С.177.
15. Şərif A. Qrammatika. Вафь, 1936. – S.46.
16. Благова Г.Ф. Тюркское склонение в ареально-историческом освещении: Юго-Восточный регион. – Москва, Наука, 1982. – С. 300.

OSHG U KURAMA EVA F.N., 2015-4 Caucasus university, Turkey
fnkuramaeva@gmail.com

The peculiarities of case and their usage and place in Azerbaijan language

The category of case is the category that enables names (nouns, adjectives, pronouns, substantivised words) change with the help of case suffixes adding to the stem that provides grammatical connection of words within the sentence. There are 6 case suffixes which are used in the category of case in Azerbaijan language. In the Azerbaijani linguistics the case of nouns are divided into two types

according to its grammatical and spatial forms. Genitive case shows that the object belongs to the object, but the accusative case shows the object bounded by the action.

Key words: *azerbaijan language, case, category, pronoun.*